

ङ्करः-मदङ्करः, क्षेमकारः-प्रियकारः-मदकारः, ¹कडङ्करः, ^A ²मस्करी, ³अकारी,
⁴अपकारी-प्रियकारी-^Bअनपकारी-उपकारी, ⁵राजकृत्वा, ^C राजकृत्वरी,
⁶सहकृत्वा, सहकृत्वरी, ⁷विश्वकर्मा, ⁸अलङ्करिणुः, ^D निराकरिणुः,
⁹चक्रिः, ¹⁰कारकः-^Eकारिका, कारः, चिकीर्षुः, चिकारयिषुः, चैक्रियः ;
कर्तव्यम्, कारयितव्यम्, चिकीर्षितव्यम्, चैक्रीयितव्यम् ;
करणीयम्, कारणीयम्, चिकीर्षणीयम्, चैक्रीयणीयम् ;

1. 'कडङ्करदक्षिणाच्छ च' (5-1-69) इति सूत्रे निपातनात् मुम् ।
2. माळि उपपदे करोतेस्ताच्छील्ये इति निर्दिष्टायते । माळो ह्रस्वत्वं सुद च ।
माकरणशीलो मस्करी । कर्मापवादित्वात् परिव्राजक उच्यते । स त्वेवमाह—
'मा कुस्त कर्माणि, शान्तिर्वः श्रेयसी' इति 'मस्करमस्करिणौ वेणु-
परिव्राजकयोः' (6-1-154) इत्यत्र काशिका ।
3. प्रह्लादि (3-1-134) गणे पाठात् अताच्छीलिको णिनिः नञ्युपपदे ।
4. 'सुप्यजातौ णिनिस्ताच्छील्ये' (3-2-78) इति ताच्छीलिको णिनिः । एव-
मुपकारी इति पर्यन्तम् ।
5. 'राजनि युधिकृञः' (3-2-95) इति भूते कनिप् । राजानं कृतवान् राजकृत्वा ।
तुक् । 'प्रागसत्कर्त्तृ, स्वशक्त्या नृपं कृतवान् इत्यर्थः' इति प्रक्रियासर्वस्वे ।
6. 'सहे च' (3-2-96) इति कनिपि तुक् । सहकृत्वा=सहकारी । क्रियां
'वनो र च' (4-1-7) इति ङीपि रेफदेशे च सहकृत्वरी इति रूपम् ।
7. 'अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते' (3-2-75) इति मनिन्प्रत्यये, 'नेह वशि कृति' (7-2-8)
इति इणिषेधे च रूपम् । विश्वं कर्म अस्मात्, अस्य वा इति विश्वकर्मा=
देवशिल्पिः ।
8. 'अलङ्करिणुः' (3-2-136) इत्यादिना ताच्छीलिक इणुच् प्रत्ययः ।
9. 'भाषायां धाञ्कृ—' (वा. 3-2-171) इत्यनेन किः, किन् वा प्रत्ययः । तस्य
लिङ्गवद्भावातिदेशाद्द्विवचनम् । कर्तर्येष प्रत्ययः । चक्रिः=कर्ता ।
10. 'तुमुन्पुलौ क्रियायां क्रियार्थायाम्' (3-3-10) इति भविष्यति कर्तरि ण्वुल् ।
- A. 'कटङ्करीयरोधो हि कलमोत्सेधकारणम् ॥' यादवाभ्युदये-22-9.
- B. 'पीडयन्ति जनं धाराः पतन्त्योऽनपकारिणम् ॥' भ. का. 7. 9.
- C. 'बुद्धिपूर्वं ध्रुवनं त्वा राजकृत्वा पिता खलम् ।' भ. का. 6. 130.
- D. 'निराकरिणवो भानुं दिवं वर्तिष्णवोऽभितः ।
अलङ्करिणवो भान्तस्तडिखन्तश्चरिणवः ॥' भ. का. 7. 3.
- E. 'कारका मितकार्याणि सीतालाभाय सोऽब्रवीत् ॥' भ. का. 7. 29.